

http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/express/2016/v0712_224.pdf

5. Кількість і склад населення//Головне управління статистики Львівської області Державної служби статистики. [Електронний документ] Режим доступу:

http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/themes/19/theme_19_2_04.php?code=19&ind_page=stattables

6. Міграція як чинник розвитку в Україні. Дослідження фінансових надходжень, пов'язаних з міграцією, та їхнього впливу на розвиток в Україні. - К., 2016. - 116 с. [Електронний документ]. Режим доступу:

http://iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf

7. Оцінка гендерних питань в УКРАЇНІ. - К., 2016. - 95 с. [Електронний документ]. Режим доступу:

http://www.idss.org.ua/monografii/2016_genderny_pytannya_ua.pdf

Гуга Зорина Іванівна,

Київський індустріальний коледж

Київського національного університету будівництва і архітектури

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ЯК ОСНОВНА ГЛОБАЛЬНА ПОЛІТИЧНА СТРАТЕГІЯ СВІТОВОГО РОЗВИТКУ

У ХХІ столітті забезпечення гендерної рівності стало пріоритетним політичним напрямком розвитку світу, якого можна досягти подоланням нерівності між чоловіком і жінкою та гендерним вирівнюванням в усіх сферах життя.

На суспільному рівні декларовані права та можливості особистості, незалежно від статі, реально не дотримуються, упереджене ставлення й гендерна дискримінація продовжують відтворюватися, жінки та чоловіки як соціальні спільноти загалом мають неоднаковий доступ до соціальних статусів, ресурсів, привілеїв, престижу, влади. Інтеграція української держави у світове співтовариство вимагає переосмислення місця і ролі жінок у суспільстві, їх рівноправну участь у всіх сферах життєдіяльності і, зокрема, в політиці та державотворенні.

Однак сучасне становище чоловіків та жінок у суспільстві, зміст і суть гендерних стереотипів, поширених серед населення, офіційна гендерна політика дають підстави вважати, що станеться це не скоро. Підґрунтям для такого висновку є стан гендерних відносин в економічній, соціальній, правовій та політичній сферах українського суспільства, а також стан громадської свідомості, де досі успішно відтворюється низка глибоко вкорінених гендерних стереотипів.

Соціальна дискримінація означає обмеження або втрату прав за гендерною ознакою у всіх сферах життя: трудовій, соціально-економічній

політичній, духовній, побутовій. Соціальна дискримінація призводить до зниження соціального статусу і є однією з форм насилля над особистістю.

Витоки соціальної дискримінації потрібно шукати ще в стародавні часи. Вже тоді вчені та політики прикривали нерівноправне положення жінки в суспільстві дискусіями про те, чи є жінка людиною і чи має вона душу. Погляд на жінку як неповноцінну істоту знайшов своє відображення в теологічних і філософських працях стародавнього світу. Так, наприклад, Сократ говорив: "Три речі можна вважати щастям: що ти не дика тварина, що ти грек, а не варвар, і що ти чоловік, а не жінка" [1, с. 30].

У ХХІ столітті все більше актуалізується диференціація чоловічого та жіночого підходу у вирішенні політичних проблем суспільства. Жіноча присутність у політиці, особливо у прийнятті рішень, визначається умовою запобігання явищам соціально-політичного регресу – насильству, експлуатації, гнобленню.

Гендерний підхід все більше проникає у сфери політичного управління, стає реальною політичною силою впливу на забезпечення сталого людського розвитку, рівності та миру. Визнання гендерної рівності як центральної глобальної політичної стратегії світового розвитку відбулося на ХХІІ спеціальній Генеральній Асамблеї ООН (Нью-Йорк, 2000). У «Пакті Розвитку Тисячоліття» (2000–2015 рр.) серед восьми пріоритетних цілей, таких як подолання бідності, створення здорового довкілля, зменшення поширення інфекційних хвороб, повага до прав людини, запобігання світовим війнам, третє місце посідає розвиток гендерної рівності та надання повноважень жінкам [4, с. 54].

Одночасно констатується, що основний зміст світової політики – це політика створення суспільства гендерної рівності, де чоловіки і жінки мають рівні права, свободи і можливості для добровільної участі як рівноправні партнери у всіх сферах суспільства і користуються рівними політичними, економічними, соціальними, культурними привілеями і несуть однакову відповідальність. Для визначення стану справ у сфері гендерної рівності ООН пропонує державам здійснити гендерний аналіз суспільного життя і владних структур [4, с. 3–7].

Гендерний аналіз – це дослідження ролей, стосунків та процесів, які визначають ступінь рівноваги чи її відсутності у розподілі праці між чоловіками і жінками, доступі до власності, життєвих навантажень, участі у прийнятті рішень як у приватному, так і в суспільному житті. З 1997 р. визнано, що подолання гендерної нерівності й забезпечення гендерного вирівнювання в усіх сферах суспільного життя потребує комплексу заходів і має стати органічною складовою при виробленні стратегічних напрямів і програм стабільного людського розвитку [5, с. 5–27].

Питання гендерної рівності мають стати центральними при аналізі середньострокових державних планів, бюджетів діяльності. Інструментарій для гендерного аналізу соціально-політичного розвитку людства та досягнення гендерної рівності визначений у програмі ООН «Гендер у розвитку», яка

виходить із того, що у доповіді про розвиток людини, що з 1997 року щорічно готується державами-членами ООН, має бути визначений гендерний індекс людського розвитку (показники виміру рівня людського потенціалу, що визначають рівність становища жінок і чоловіків: довголіття, здоров'я, рівень освіти, гідний рівень життя). Гендерний вимір у політиці – це застосування кількісних і якісних оцінок діяльності чоловіків і жінок у політиці для визначення ступеня й рівня політичної культури й політичної самореалізації, ефективності впливу на всі напрямки суспільно-політичного розвитку.

Протягом тисячоліть чоловіки і жінки повинні були виконувати різні соціальні обов'язки, а представниці прекрасної статі практично завжди стикалися з дискримінацією. Сучасний гендерний підхід стає надзвичайно складним соціокультурним конструктором, що відображає відмінності між людьми, різними в поведінці, соціальній ролі, емоційних і ментальних характеристиках.

В кінці ХХ століття гендерна рівність сприймалася тільки як отримання жінками рівноправності в політичному, соціальному та економічному житті. Згодом гендерні ролі дещо змістилися, а жителі демократичних країн переглянули обов'язки в сім'ї, і особливо це помітно у Швеції. Так, в більшості сімей скандинавських держав роль мами і тата у вихованні підростаючого покоління стає однаковою, причому чоловік може взяти декретну відпустку по догляду за малюком, а жінка – будувати успішну кар'єру і забезпечувати домочадців в матеріальному плані.

Одна з концепцій гендерної рівності, яка прописана в нормативних актах ООН, пропонує переглянути «застарілі» цінності і погляди.

Наприклад, це можуть бути традиції, що стосуються розгляду жінки як «берегині домашнього вогнища», матері та дружини, яка проводить вільний час на кухні і займається вихованням дітей.

З іншого боку, гендерні ролі розглядаються й в іншому ключі. Так, дана концепція зачіпає і сексуальну орієнтацію людини без урахування його біологічних і анатомічних ознак. Така ситуація стосується одностатевих пар, які прагнуть побудувати сексуальні відносини, а законодавства європейських держав передбачають можливість офіційного одруження двох чоловіків або жінок. Тому з кожним роком з'являється все більше одностатевих сімей, в яких один виконує роль «годувальника», а інший - «домогосподарки».

Комплексний підхід до проблеми рівності чоловіків і жінок передбачає оцінювання того, якими будуть наслідки після здійснення планових заходів в політичній, економічній, культурній сферах.

Особливо важлива у цьому роль держави, яка на основі експертизи всіх сфер життя має виробити параметри, за якими можна відстежувати динаміку гендерних змін у суспільстві і вносити корективи у плани досягнення балансу можливостей кожної статі.

Однак укладання національної стратегії гендерної рівності, впровадження гендерного компонента в усі соціальні програми залежать від

головних суб'єктів політики, насамперед державних структур та політичних партій [5; с. 29-31].

Гендерна рівність – це рівна оцінка суспільством схожості і відмінності між жінками і чоловіками, різних соціальних ролей, які вони грають; це рівне соціальне положення жінок і чоловіків, яке створюється за допомогою надання їм рівних умов для реалізації прав і творчого потенціалу особи. Статус чоловіків і жінок в суспільстві постійно міняється, і ця тенденція збережеться.

Кожна держава, орієнтована на утвердження себе як демократичної, соціальної та правової, для забезпечення рівних прав і можливостей виробляє гендерну політику. Державна гендерна політика — це діяльність (або бездіяльність у разі навмисного невпровадження такої політики) державних інституцій, спрямована на здійснення та гарантування рівних прав, свобод і можливостей для жінок і чоловіків, утвердження гендерної демократії та формування гендерної культури в суспільстві. Оскільки реальне становище жінок суттєво відрізняється від становища чоловіків, то особливий наголос у структурі гендерних стратегій та їх реалізації ставиться завжди на політиці щодо поліпшення становища жінок. Водночас така справедливість не унеможлиблює, а, навпаки, передбачає в структурі гендерної політики оновлення становища чоловіків стосовно формування гендерно-якісніших, адекватних потребам сучасності світогляду, поведінки, громадських та державних форм діяльності, долаання неадекватності сприймання ними сучасних перетворень, насамперед у сфері гендеру.

Основними елементами державної гендерної політики є:

- політика щодо жінок, забезпечення їм рівного соціального статусу з чоловіками шляхом гарантування можливостей для їх рівноправного розвитку як соціально-демографічної групи;
- політика щодо чоловіків, формування у них гендерної свідомості, культури гендерної поведінки, орієнтації на паритетність відносин з жінкою;
- державно-правове регулювання гендерних відносин;
- сприяння розвитку гендерної демократії та гендерної культури в суспільстві [3, с. 232].

Однією з перешкод розвитку політичної участі жінок в органах влади залишається стійкий стереотип, який характерний як для чоловіків, так і для жінок, що політика і державне управління — це сфера чоловічої діяльності. Не дивлячись на це, за останні роки жінки наполегливо намагаються увійти у велику політику та закріпитися на різних політичних рівнях.

Сучасний парламент гендерно розбалансований. Це дозволяє зробити висновок, що у своїй діяльності він буде мало перейматися гендерними проблемами країни, ухваленням гендерного законодавства. Зазначимо, що український парламент за гендерним складом знаходиться на гендерній периферії Європи і навіть Азії [3, с. 241].

Таким чином, можна зробити висновок, що досягнення гендерного паритету в суспільстві як неодмінної умови його стабільного розвитку неможливе без послідовних дій вищого законодавчого органу і органів

виконавчої влади щодо формування гендерної культури взаємовідносин в управлінській сфері, зміни гендерної свідомості посадовців, урахування гендерних підходів у всіх стратегічних напрямках діяльності інститутів держави і громадянського суспільства. Дієвим інструментом реалізації державної гендерної політики повинна стати узгодженість дій інститутів держави і громадянського суспільства, здатних підтримувати гендерно-чутливу систему державного управління у стані результативного функціонування.

Список використаних джерел

1. Гендерний підхід : історія, культура, суспільство / ред. Л. Гентош. – Львів : ВНТЛ-Класика, 2003 – 246 с.
2. Горностай П. Ресурсы женственности и мужественности / П. Горностай // Журнал практического психолога. – 2003. – № 6. – С. 51–55.
3. Основи теорії гендеру : Навчальний посібник. – К. : "К.І.С.", 2004. – 536 с.
4. Цілі Розвитку Тисячоліття. Україна. – К., 2003.
5. Half the World, Half a Change. An Introduction to Gender Development. – OXFAM, UK, 1998. – p. 32–34.
6. Civil Society at the Millennium / Published by Kumarian Press, USA, 1999.– p. 5–10.